

Akik látják a hangot

zik nemzetközi jelnyelv is, minden különösebb nehézség nélkül tudunk kommunikálni egymással a külföldiekkel. Ezen kívül használjuk a *daktiológiát*, azaz a *betűk jelszerű megfelelőjét*, de csak ritkán. Főleg olyankor, amikor tulajdonneveket akarunk közölni, például ha bemutatkozom.

— Ön mikor használja a jelnyelvet?

— A hozzám közel állókkal többnyire. Az idegenekkel tolmács segítségével érintkezem. Ő olyan ember, aki ismeri a jelnyelvet, s megfelelő módon artikulál. Ez nem könnyű, de megtanulható. *Az ön beszédét például most még nem értem*, de ha többször találkoznánk, már tudnánk „beszélgetni”.

— A siketek „láthatatlan sérültek”.

Talán egy nyelvész tudná biztonsággal kibogozni, vajon miért vált a magyar nyelvben sértő hangzásúvá a *süket* szó. A jelzőt a nem halló emberre használják, de jelentése még az értelmező szótár szerint is inkább *ostoba, bamba, bolond*. Éppen ezért joggal tiltakoznak a nem halló emberek, ha süketeknek hívják őket, szövetségüket is Hallássérültek Országos Szövetsége címen jegyzik. Főtitkárunk *Vasák Iván*, aki maga is hallássérült, pontosabban siket. A rendszerváltás után úgy vélte a szövetség elnöksége, hogy talán olyan ember tudja leginkább képviselni az érdekeiket, aki maga is a bőrén érzi a problémákat. Így, mint ahogy a vakoknál vak ember, a mozgássérülteknél mozgássérült a főtitkár, a hallássérültek problémáiról is legtöbbet a hallássérült tudhat.

— *Az emberek képtelenek különbséget tenni a nagyothalló és a nem halló között* — mondja-mutatja Vasák Iván. — Erre a legtragikusabb példa, hogy a siketek iskolájában azoknak is hallókészüléket kell hordaniuk, akik egyáltalán semmit sem hallanak! Ezzel aztán a társadalom le is rázza magáról a gondot. Pedig a *siketet sohasem lehet megtanítani hallani, betegsége gyógyíthatatlan*. Beszélni, telekommunikációra kell tanítani, a szókincsét kell fejleszteni, ám ez valahogy mindig elmarad.

Magyarországon *hatvanezer* olyan

ember él, akik semmit sem hallanak, s *háromszázezer* a nagyothallók száma. A szövetségnek mindössze *kilencezer* tagja van. Sokan szégyellik fogyatékoságukat, titkolják nehézségeiket, talán nem is tudják, hogyan segíthetne rajtuk a szövetség.

— A társadalombiztosítás a nagyothalló-készülék borsos árának egy részét megtéríti, de egyáltalán nem törődik a siketekkel — így a főtitkár. — Legyintenek csak rá, úgysem hall semmit, mit lehet akkor tenni? *Pedig lehetne*. Éppen ezért szeretnénk elérni, hogy a siketek hátránykiegyenlítés címén kapjanak járadékot. Ha hallókészülék-re nincs is szükségük, de igen jól tudnának használni például szövegekijelzős telefont.

— *A nem halló emberek szédületes gyorsasággal tudnak egymással „beszélgetni” a jelnyelv segítségével, két kezükkel a legbonyolultabb mondandót is közlik a másikkal. Ki találta ezt fel, s hol tanítják?*

— Senki sem „találta fel”, a szükség kényszerítésére alakult ki, már *hatszáz éve „mutogatunk”*. A jelek szavakat, fogalmakat jelölnek, s megfelelő artikulációval használjuk. Nincs jövő vagy múlt idő, ezeket is jelzésekkel közöljük, például ha azt akarom kifejezni, hogy egy dolog régebben történt, egyszerűen a hátam mögé mutatok. Léte-

Mennek az utcán, és senki nem gondolja róluk, mások, mint a többi...

— Éppen ez a baj. Ha megtudják, nem hallunk, máris furcsán kezdenek viselkedni velünk az emberek. Nekem például nagyon sok barátom volt, de mivel nehezen tudtunk kommunikálni, lassan megszakadtak ezek a kapcsolatok. Fiatal koromban borzasztóan magányos voltam, ezért kezdtem el sportolni. Vízilabdáztam, most edző vagyok. Elvégeztem a testnevelési főiskolát, s a gyógypedagógiai tanárképzőt. Nem sokan vállalkoznak sorstársaim közül ilyesmire, nehéz leküzdeni az ellenérzéseket, inkább visszavonulnak a küzdelem helyett.

— *Család?*

— A feleségem iparművész, halló ember. Ő tud „jelezni”, a fiam, aki 21 éves, még nem tanulta meg. Most jár kommunikációs tanfolyamra, alighanem azért, mert rájött, *sok érdekes ember van a környezetében, aki nem hall, s ha kíváncsi rájuk, meg kell tanulnia a jelnyelvet*. A kutyám, a 11 éves dalмата, Renáta viszont remekül „jelez”! *Nyolc-tíz jelzést is megért...* Mikor hozzám került, mindig ugatott, ha csengettek, ami, ugyebár, az én esetemben teljesen felesleges. Aztán megtanulta, hogy ilyenkor odajön hozzám, s megbökdös a fejével... Igazán remekül megvagyunk egymással.

Bellér